

AZ ÁLOM ÉVEI

BRASNYÓ ISTVÁN

T Á J K É P

Könyörgünk hozzád, láthatatlanhoz, és életünkért sírunk — az olajsín felhők övezte hold hegyes pengéit kirántja hüvelyekből, majd érzik a remegés, amikor a bodzabokrok gyalogosan nekivágnak az éjszaka lejtőinek, nyomukban hófehér, bozontos kutyák;

üvöltés: a számartövis fekete árnyékokat lyuggat, és a mélyút semfűi könnyörtelen csápokkal felnyalabolják az utakat — most ki merre lát — kender és virágpor hullámszik felettünk hét láb s pár hüvelyknyi magasságban a tölcséres, lyukas ég felé.

A vastag, nyersbőr kesztyűkön keresztül is véresre töri tenyerünket a kötél, s míg a vékony irha lehámlik az erekről, és az erek pókhálói iszonyodó szemünkbe tapadnak, fentről tölgyek páncélos gyökérzete szúr homlokunkba a nedves talaj után, s e fekete hullók raja rátérdel mellünkre, tagjainkat kérébe köti; sárga, keresztos zászlójuk fennem lobog, a mennybolt agyagtányérját nyaldosva.

És ha végighemperedünk a szikes, kietlen mezők izzó katlanaiban, ha vé-rünk a láz harmatát át nem itatja, rögökkel tömik tele szánkat, nyelvünk mozdulatlan és lélegzetünk sötét pára, mely lebbenve száll illatos füvek felett virradatunk elé.

Most kiisszuk a mocsarak ércét, szemünkhöz emeljük a csillagokat; a föld kristálygömbje beködösödik. Szétterjeszti szárnyát a lelkünkből kipattanó galamb, ám röpte e hermetikusan elzárt labdában marad lóhossznyira a nappalok mögött. Tökék, a domb vöröslő palástja következik, lenn kutak, venyigékkel takart csermelyek, majd bedesztkázott ablakok, ajtók és leomlott falak és terpeszkedő tetők — a csöndpersely iszappal teli.

Égövük ekképpen lombosodik és az alkonyat földre ejti gyümölcsét, a szilvakék napot. Apró szellők cibálják a fellegek szakállas fejét, a napraforgók vezényszóra fordulnak kelet felé, a tövisek szembogarunkba hegyesednek; a régen beért napraforgókban az éjszaka támpillérei, egymásra bukva a lenyakazott napraforgókban.

Támadnak a zörejek: a téglákon újra kezdődik a kopogás, a bevakolt téglákon belül. Elfoglalják nappal-engedélyezte helyüket a baglyok és a fenyők esernyőiket kinyitják — újra kezdődik a varázslat: ez üszkös kalászból font koszorúk a mi nehéz bilincseink, a kémények fölött égne, pattognak, sármányok kapkodják az ép szemeket, tolongnak a tűz harsány fénye körül.

Csizmámban valami futkos: egér rakott fészket csizmám orrában; csupasz, bőrtelen kicsinyei ujjaimban sajognak, a búzaszár selymes, alsó levelei ujjaim között.

NÉGY HOMOKBA RÓTT SOR

ÉN MÁR UGROTTAM VOLNA: APRÓ VAD,
MIT NEKEM!
ÁM A MACSKA MÉG VÁRT BENNEM ÉS
HOSSZAN, FESZÜLTEN FIGYELT.

A LÁPON

Vízbe hajlok, jó derékig:
duzzadt nyelvem és szavát ki vette?
a horizont rám nyitja száját,
mely szétfut, majd fellobban
hunyoró tűzként.
Ó ti rémképek s szörnyűségek! vagy
puha karok keblek vonalán!
szörny szájában élünk, szabvány szerint:
hogy legyen gyorsabb. Minél rövidebb legyen.
Pusztuljon tőlünk
e pohár!

Ködben rebbenek évszakok,
szárnyas vadak vízszinten s a
récék.
Mintha igaz lenne, hallgatok.
Nád susog, csörögve rándul szélnek
a papírsárkány;
kanóc ha gyullad messzi ablakon,
kísért, mint lidércfény.
Ha lapáttal kezemben a rámrótt
földet kivettem, ingderékba törlöm
homlokom.
Dicsérnek többen. Vállon veregetnek. Kezem
szorongatják, ha távozom.

FALAKRA, PALÁNKOKRA

Falakra, palánkokra egy éjjel
fekete festékkel kiírták a halál ígét.
Az utcában másnap
egy élő lélekkel sem találkoztam,
este a lehúzott
redőnyök alól nem villant lámpafény,
világosság.
Az ajtók elzárva,
csönd nőtte be gazzal az utakat.
Így botorkáltam a hosszú sikátoron
— nyomomban kíváncsi árnyékom —
azon a szűk helyen, amit
szabadon hagytak a festékes
vödrök és mázolókefék.

Elfogytak a szerelmeskedők,
hűlt helyükre a sötétség kiáltásai fakultak.
Egy piciny lámpáért
mindenem odaadtam volna,
egy piciny, bátor lámpáért, mely
szemembe tűz.
Zörgettem az ajtókon:
sehonnan semmi válasz;
békés horkolást sem hallottam —
mozdulataimat mindenki éberem figyelte.
Ekképpen kiáltoztam:
— Nem én vagyok a halál és nem is árnyékom a halál,
nézzetek rám! Halljátok: hát ilyen a halál? —
Senki sem hitt nekem.

L E V É L

Könnyű a dolgom, és ezt
nyugodt lélekkel írom le most:
nyugodt lélekkel írom le most,
még így, névtelenül is.
Szavaitokat megőriztem eddig magamban,
de nem vitatkozom tovább,
mert min is vitatkozom? Megmondátok, csak akkor
és csak abban az esetben
jöjjenek vissza, ha minden
kötél szakad:
és elküldtetek magatok közül, boldogtalan kisiút.

Így volt.
Én pedig lassan elfeledem a járást,
azokat a szűk ösvényeket, amerre jöttem
egykoron. Már csak az
az odvas nyárfa terebélyesedik ki fejemből, magasan,
mely emberemlékezet óta áll
fakón a dombhát alatt.
De egyszer azt is kitépte gyökerestül a zivatar,
s az utolsó gallyig feltűzelte
élhetetlen bandátok.

Mert így volt,
ismerem e fajtát,
ne is próbáljátok nekem letagadni.
Hogy vájt törzséből csónakot ácsoltatok,
csónakot, ti, szamarak.

S Z Á M K I V E T É S

Az elítélt a bírakkal szembenéz.
Mert bírákból van milliónyi
— nem szólva a karhatalomról
és egyebekről —,
ám elítélt csak egy.

És az az igazság, hogy jóval
többen vannak az elítéltek, mint
a bírák és a karhatalom és egyebek
együttvéve.

És ha az elítélt a bírakkal szembenéz
(bírákból van milliónyi),
akkor ő egy magányos elítélt,
és föltétlenül arra gondol, azt kérdezi
magában:

— Hol itt az igazság? —

És ha a bíró szembenéz az elítélttel,
akkor ő egy magányos bíró,
és ebben a fülledt, ebéd előtti hangulatban,
gyomorégéstől gyötörtén, felöltik benne
a gondolat

és azt kérdezi magában:

— Hol is itt az igazság? —

Ezt kérdezi a magányos bíró.

Akik meg kinn vannak az utcán,
minduntalan segítségért vagy rendőrért kiáltanak,
újságért, taxiért,
és nem veszik le szemüket sem a bíróról, sem az elítéltről.

A P I A C O N

holnap is lesz virág, és vázákban az asztalokon és mindenütt
s ha felnyitom gömb kelyhét, nem érhet csalódás,
kérges ujjaim bár görcsösek, durvák,
tompák:

éles pengékhez szokott.

Állni felvértezetlen, természet dolga ez,
és mivel én szólok, válaszolván kérdéseimre,
az én személyes ügyem.

És ki kést fen rá, vagy
ollót köszörül —

mit tehetek? Nem kívánnak tőlem többet,
csak ne ártsam magamat bele.

Ám mindennek ellenére egyre bujább növésű lesz ez a világ,
ez a cinkos világ,

és mi csak kacagunk a késeken.

Ha látjuk a kertészt: nyesegető,
értelmetlen mozdulatait, nevettünkben kicsordul
a könnyünk. Nosza, messétek apró,
geometrikusan satnya bokorra a terebélyes cserjéket!

Akkor is, a semmitmondó bozót közepén is
ott lesz az a gömb kehely

és benne a virág,

amit faragatlan ujjaimmal épp most bogozok.

Végső soron pedig mindennek

ez a lényegesebb része,

és egyetlen eszközünk.

É G A Z A V A R

Mintha álmunkból riasztanáknak bennünket
harsonák, vagy ablakunkon
bekopogtatnának éjszakának idején
s mi meghallanánk a kinyilatkoztatást:
hogy égne a szózat lángba borultan
és rángana a sápatag erdő,
miként az avar ég a nyirkos sötétség alatt.
S az árnyak elsarkosodnak,
eleven formákba bújnak a rothadás alatt.
Takarónk ráncaiba fúrjuk magunkat és
összekuporodva egyre csak álmodunk —
és deres tisztásokon kísért
lassú lánggal a vész.
Ki a föld alatt él, ügye-baja kevés,
hasára nyugodtan hengeredhet szikla;
mély álmokat lát s
az első mozdulatra
elhessen tőle minden félelem.
Ám a durrogó gesztenyék elől
sikítva menekül szüntelen a sokaság és az
élő fák súlyos füstje elől a borongó
hegyoldal ölére.
Megindul a szél apró zsarátokat suhintva terhe
ellenébe és áthévült fejünkről a hirtelenében
levett posztósüvegbe finom kendőként a hold
fényfoszlánya hull...
már mindenünk tüzet fogott.